

Της **Ευης Σαλτού**, 12.12.2020

Ο δήμαρχος Ιωαννίνων μιλάει για την αναζωπύρωση των προκαταλήψεων τα τελευταία χρόνια, τη διαχείριση της πανδημίας και την εκμετάλλευση της ιστορικής θέσης της πόλης του.

Ο βανδαλισμός πριν από μερικές ημέρες του μνημείου του Ολοκαυτώματος στη Λάρισα με έκανε να σκεφτώ πως δεν θα μπορούσε να είναι πιο επίκαιρη η κουβέντα μου με έναν άνθρωπο, ο οποίος με την πορεία του, αλλά και την εκλογή του ενάμιση χρόνο πριν ως δημάρχου Ιωαννίνων κατάφερε να κλείσει όλα εκείνα τα στόματα που μιλούσαν για μισαλλοδοξία και αντισημιτισμό.

Για τον Μωυσή Ελισάφ έχουν αφιερώσει όλο αυτό το διάστημα τηλεοπτικό χρόνο, αλλά και σελίδες επί σελίδων όχι μόνο τα ελληνικά μέσα ενημέρωσης αλλά και ο ξένος Τύπος. Η εκλογή του πρώτου έλληνα Εβραίου δημάρχου, άλλωστε, δεν θα μπορούσε να περάσει απαρατήρητη. Η απόφαση των δημοτών της ηπειρώτικης πόλης να δώσουν στον 65χρονο γιατρό τη δημαρχία έφτασε μέχρι και τους «New York Times», τονίζοντας ότι με την εκλογή του καταρρίπτονται προκαταλήψεις χρόνων και στερεότυπα.

Ο ίδιος, ωστόσο, δεν ήταν άγνωστος στην πόλη των Ιωαννίνων. Γέννημα θρέμμα Γιαννιώτης, από εβραίους γονείς, η ζωή του σημαδεύτηκε από την απώλεια συγγενών και φίλων στα στρατόπεδα του θανάτου και τις αναμνήσεις των γονιών του. Καθηγητής Παθολογίας της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και διευθυντής της Β' Παθολογικής Κλινικής, μιας κλινικής που ο ίδιος ο Ελισάφ έστησε και πλέον εξυπηρετεί χιλιάδες ασθενείς από όλη τη Βόρεια Ελλάδα, κατάφερε – παρά τις αντίξοες λόγω της

εβραϊκής του καταγωγής συνθήκες – να επικρατήσει στις αυτοδιοικητικές εκλογές τον Μάιο του 2019, με περίπου μία ποσοστιαία μονάδα έναντι του αντιπάλου του.

Σήμερα, μεσούσης της πανδημίας, βρίσκεται στο πλευρό των συναδέλφων του που δίνουν μάχη κατά του κορωνοϊού, ενώ παράλληλα κάνει όλες εκείνες τις κινήσεις προκειμένου τα δικά του Γιάννενα να γίνουν κόμβος των Βαλκανίων.

Η εκλογή του πρώτου έλληνα εβραίου δημάρχου τι σημαίνει για την Ελλάδα και ειδικότερα για την πόλη των Ιωαννίνων;

Η εκλογή μου ως δημάρχου της πόλης των Ιωαννίνων απέδειξε ότι οι συμπολίτες μου κατάφεραν να ξεπεράσουν τις προκαταλήψεις και τα παραδοσιακά αντισημιτικά στερεότυπα και με αξιολόγησαν με τα ίδια κριτήρια με τα οποία αξιολόγησαν όλους τους συνυποψηφίους μου, δίχως η θρησκευτική μου ταυτότητα να διαδραματίζει κυρίαρχο ρόλο. Έκριναν τη συνολική προσφορά μου στην πόλη, την επιστημονική μου διαδρομή, την παράταξή μου, τους συνεργάτες μου, το πρόγραμμά μας και δεν υπέκυψαν στους νοσταλγούς του μίσους. Η εκλογή μου προφανώς αποτελεί μια σαφή ήττα του ρατσισμού, των διακρίσεων και της μισαλλοδοξίας.

Η ιστορία του Ολοκαυτώματος του εβραϊκού λαού ήταν πάντα... παρούσα στο σπίτι σας. Τι αφήνουν αυτές οι ανατριχιαστικές μνήμες σε ένα παιδί, έναν νέο που μεγαλώνει στα Ιωάννινα;

Γεννήθηκα το 1954, δέκα μόλις χρόνια μετά την εκτόπιση και ουσιαστικά τον αφανισμό της Ισραηλιτικής Κοινότητας Ιωαννίνων, αλλά και του ελληνικού και ευρωπαϊκού εβραϊσμού. Οι γονείς μου έχασαν στα στρατόπεδα του θανάτου τους γονείς τους και όλους τους στενούς συγγενείς τους, κατάφεραν ωστόσο μετά τον πόλεμο κάτω από ασφυκτικές συνθήκες να δημιουργήσουν οικογένειες και να συνεχίσουν τις ζωές τους. Είναι προφανές ότι η ζωή μου σημαδεύτηκε από την αναιτία απώλεια όλων των συγγενών και φίλων και τις αναμνήσεις των γονιών μου, καταστάσεις που με οδήγησαν από τα εφηβικά μου χρόνια σε μια αγωνιώδη προσπάθεια να καταλάβω το γιατί, να προσπαθήσω να ανιχνεύσω τη ρίζα του απόλυτου κακού και της φρίκης που αφήνει άφωνο τον άνθρωπο και δεν μπορεί να αποσιωπηθεί, να συνειδητοποιήσω τη φρίκη του ναζισμού και κάθε ολοκληρωτισμού σε όλες τις αποτρόπαιες διαστάσεις τους και παράλληλα αποφάσισα να αγωνιστώ ανυποχώρητα ενάντια σε κάθε έκφανση ολοκληρωτισμού, ρατσισμού, μισαλλοδοξίας και αντισημιτισμού.

Έχετε, λοιπόν, βιώσει αυτά τα αντισημιτικά αδιάκριτα βλέμματα, τη μισαλλοδοξία ή τον υπερτονισμό της διαφορετικότητας;

Δυστυχώς ο αντισημιτισμός είναι μια παθολογία των κοινωνιών μας. Στην πατρίδα μας υπάρχει ένας διάχυτος αντισημιτισμός που έχει επισημανθεί σε πολλές σχετικές έρευνες. Πρόκειται ωστόσο για έναν διάχυτο, υπόκωφο, συνωμοσιολογικό αντισημιτισμό που σε ακραίες περιπτώσεις οδηγεί σε σποραδικούς βανδαλισμούς μνημείων, όπως δυστυχώς και κατ' επανάληψη έγινε και στην πόλη των Ιωαννίνων. Δεν είναι όμως ένας βίαιος αντισημιτισμός, όπως παρατηρείται τα τελευταία χρόνια σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Είναι προφανές ότι στη ζωή μου πολλές φορές βίωσα τον υπερτονισμό της διαφορετικότητας, τη μισαλλοδοξία και έγινα αποδέκτης ακραίων αντισημιτικών συμπεριφορών. Η συμμετοχή μου στα κοινά αποτέλεσε μια ιδανική ευκαιρία για να ξεδιπλωθούν και να κορυφωθούν αυτές οι ρατσιστικές κραυγές μίσους. Προφανώς ένας βολικός τρόπος αντιμετώπισής μου από ορισμένους πολιτικούς αντιπάλους ήταν και η χρησιμοποίηση των γνωστών αντισημιτικών στερεοτύπων που ωστόσο δεν έπεισαν την πλειοψηφία των πολιτών. Εξάλλου τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια αναζωπύρωση του αντισημιτισμού κυρίως εξαιτίας της περιρρέουσας ατμόσφαιρας. Η καλλιέργεια ενός ξενοφοβικού ακροδεξιού λόγου, ο λαϊκισμός των άκρων του πολιτικού συστήματος και το προσφυγικό / μεταναστευτικό πρόβλημα αναζωπύρωσαν έναν ιδιότυπο ρατσισμό στην Ευρώπη που μοιραία εκφράζεται και με κάποιες αντισημιτικές εκδηλώσεις. Είναι προφανές ότι σήμερα περισσότερο από ποτέ οφείλουμε να επαγρυπνούμε αφού προβάλλουν ανερυθρίαστα οι απειλές μιας νέας βαρβαρότητας με κύρια στοιχεία τον αχαλίνωτο ρατσισμό, την αποκάλυπτη ξενοφοβία και τον αντισημιτισμό. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι τις τελευταίες δεκαετίες και στην πατρίδα μας κυριάρχησε ένας αντισημιτισμός (κυρίως από την Ακρα Αριστερά) που επιχείρησε να καλυφθεί κάτω από τον μανδύα του αντισιωνισμού, της κριτικής δηλαδή της πολιτικής του κράτους του Ισραήλ, και την ισραηλινοπαλαιστινιακή τραγωδία.

Η διάσωση της εβραϊκής κληρονομιάς στην πόλη είναι μεγάλο στοίχημα για εσάς;

Τα Ιωάννινα διά μέσου των αιώνων αποτέλεσαν την πρωτεύουσα του ελληνόφωνου ρωμανιώτικου εβραϊσμού. Στις αρχές του 20ού αιώνα κατοικούσαν στην πόλη 4.000-5.000 Εβραίοι, δηλαδή η Ισραηλιτική Κοινότητα αποτελούσε το 1/5 του συνολικού πληθυσμού της πόλης. Κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής, στην πόλη ζούσαν περίπου 2.000 Εβραίοι, η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων (το 91%) χάθηκε στα στρατόπεδα εξόντωσης. Σήμερα υπάρχει μια μικρή Κοινότητα των 40 ατόμων, της οποίας έχω την τιμή να είμαι πρόεδρος τα τελευταία 20 χρόνια. Όλα αυτά τα χρόνια προσπαθούμε με πολλές δυσκολίες κάτω από ιδιαίτερα πιεστικές συνθήκες, κυρίως λόγω της αριθμητικής

συρρίκνωσης της Κοινότητας και της οικονομικής κρίσης, να διατηρήσουμε μια εξωστρεφή κοινότητα, παρούσα στα δρώμενα της πόλης, ένα ζωντανό δηλαδή κύτταρο της τοπικής κοινωνίας, να διατηρήσουμε τα πλούσια ήθη και έθιμά της που σαφώς τη διαφοροποιούν από τις περισσότερες εβραϊκές κοινότητες της χώρας με ομιλίες, συνέδρια, εκδόσεις, εκθέσεις, δημιουργία ντοκιμαντέρ κ.λπ. και βέβαια να διατηρήσουμε τα ζωντανά μνημεία της πλούσιας παράδοσης του ρωμανιώτικου εβραϊσμού, δηλαδή τη μοναδική, επιβλητική εβραϊκή Συναγωγή, ένα κτίριο τουλάχιστον 200 χρόνων, και το πολύπαθο εβραϊκό νεκροταφείο της πόλης με χιλιάδες τάφους, ορισμένοι από τους οποίους χρονολογούνται από τον 15ο αιώνα.

Η εβραϊκή οικογένεια πρόσφατα θρήνησε την απώλεια της Εσθήρ Κοέν...

Πρόσφατα έφυγε από τη ζωή πλήρης ημερών η Εσθήρ Κοέν, μια εμβληματική φυσιογνωμία της πόλης που σε νεαρή ηλικία βίωσε την εφιαλτική εμπειρία του Αουσβιτς, της μαύρης τρύπας του πολιτισμού, όπου έχασε όλη την οικογένειά της. Η Εσθήρ Κοέν που σύρθηκε βίαια στην κόλαση, κατάφερε όλες αυτές τις δεκαετίες να αποτυπώσει με ενάργεια την εμπειρία της σύλληψης και εκτόπισης της εβραϊκής κοινότητας, καθώς και των στρατοπέδων του θανάτου, αλλά και τα προβλήματα της επιστροφής στην πόλη, αναδεικνύοντας τις ευθύνες όλων, περιγράφοντας τις ανθρώπινες συμπεριφορές σε όλες τις εκφάνσεις τους, τις οριακές εκείνες καταστάσεις, χωρίς όμως μίσος ή μισαλλοδοξία. Έκανε με τις μικρές της δυνάμεις ό,τι μπορούσε για τη διατήρηση ζωντανής της ιστορικής μνήμης ενάντια στη μοιραία λήθη, την αποσιώπηση, τη διαστρέβλωση των γεγονότων και εν τέλει την άρνηση.

Ας περάσουμε στο νούμερο ένα θέμα της επικαιρότητας, την πανδημία. Γιατί «χτύπησαν κόκκινο» τα Γιάννενα;

Η περιοχή πέρασε με μεγάλη επιτυχία το πρώτο κύμα της πανδημίας. Αρκεί να αναφέρω ότι από τον Μάρτιο μέχρι και τον Ιούνιο είχαμε μόλις τέσσερα κρούσματα. Η χαλαρότητα που χαρακτήρισε όλη τη θερινή περίοδο ήταν ένας από τους λόγους που έφεραν μια σημαντική αύξηση κρουσμάτων τον Σεπτέμβριο. Ο Οκτώβριος ήταν ο δυσκολότερος μήνας καθώς υπήρξαν πλέον συρροές κρουσμάτων σε γηροκομεία και μια μεγάλη επιχείρηση. Καταφέραμε όλοι μαζί να διαχειριστούμε μια πολύ δύσκολη κατάσταση στα νοσοκομεία της πόλης μας και με την αυστηρή τήρηση των μέτρων να οδηγηθούμε σταδιακά στην αποκλιμάκωση. Πράγματι τις τελευταίες ημέρες καταγράφονται σχετικά λίγα κρούσματα στην πόλη μας και την ευρύτερη περιοχή. Εγινε σαφές, ωστόσο, ότι αρκούν λίγες στιγμές χαλαρότητας και ξεγνοιασιάς για να εισχωρήσει ο ιός στην κοινότητα και να πάρει εφιαλτικές διαστάσεις.

Αυτές τις ώρες οι έλληνες γιατροί πέφτουν στη μάχη κατά του κορωνοϊού με αυτοθυσία. Τι έχει να τους πει ένας συνάδελφός τους, πανεπιστημιακός γιατρός;

Να τους ευχηθώ δύναμη και κουράγιο. Οι γιατροί, οι νοσηλευτές αλλά και το σύνολο του προσωπικού στα νοσοκομεία της χώρας κάνουν τεράστια προσπάθεια. Μιλάω σχεδόν καθημερινά με τους παλιούς συνεργάτες μου στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ιωαννίνων, νιώθω την αγωνία τους όταν τα πράγματα είναι δύσκολα, μοιράζομαι τη χαρά τους όταν κάποιοι ασθενείς επιστρέφουν υγιείς στα σπίτια τους. Αξίζουν όλοι τους το πιο θερμό μας «ευχαριστώ», το πιο δυνατό μας χειροκρότημα.

Οι προτεραιότητές σας στη διοίκηση του δήμου;

Οι προτεραιότητες καθημερινά αναπροσαρμόζονται. Ποιος άλλωστε μπορούσε να φανταστεί πριν από έναν χρόνο, όταν ουσιαστικά ξεκινήσαμε τη θητεία μας, αυτά που συμβαίνουν σήμερα. Έτσι, λοιπόν, βασική μας μέριμνα είναι να βγούμε δυνατοί και υγιείς από την περιπέτεια της πανδημίας. Ο δήμος έχει μεριμνήσει και βρίσκεται δίπλα σε όλες τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, στηρίζει τους ηλικιωμένους, μεριμνά για όσους έχουν καθημερινές ανάγκες. Το ενδιαφέρον μας για την κοινότητα των Ρομά καθώς και τους πρόσφυγες και μετανάστες που ζουν μαζί μας είναι αδιάλειπτο. Παράλληλα έχει ξεκινήσει έναν αγώνα δρόμου για να υλοποιήσει μια σειρά έργων και να απορροφήσει πόρους από το ΕΣΠΑ, ενώ στρέφει το βλέμμα του στη νέα προγραμματική περίοδο. Η μετατροπή του Κάστρου σε ένα ανοιχτό Πάρκο Πολιτισμού, η ανάπλαση του Πάρκου Πυρσινέλλα, του μεγαλύτερου στο λεκανοπέδιο Ιωαννίνων, η δημιουργία Κέντρου για το παιδί, μιας σημαντικής κοινωνικής δομής στον χώρο του παλιού Ασύλου Ανιάτων και οι συνεχείς προσπάθειες για την αναβάθμιση της καθημερινότητας αποτελούν κεντρικές μας επιλογές και προτεραιότητες.

Έχετε δηλώσει ότι θέλετε να κάνετε τα Ιωάννινα κόμβο των Βαλκανίων. Πόσο εφικτό είναι;

Η ιστορική θέση των Ιωαννίνων ήταν αυτή ακριβώς. Αποτέλεσαν κέντρο των Βαλκανίων σε πολλές περιόδους. Σήμερα είναι η μοναδική πόλη στην Ελλάδα στην οποία διασταυρώνονται δύο από τους μεγαλύτερους οδικούς άξονες. Η Εγνατία και η Ιόνια Οδός. Η επέκταση της Ιόνιας Οδού μέχρι την Κακαβιά, τα ελληνοαλβανικά σύνορα δηλαδή, θα

αποτελέσει σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση αυτή. Αναλογιστείτε ότι τα Γιάννενα απέχουν από τα Τίρανα 300 χιλιόμετρα και από την Αθήνα 450! Η γεωγραφική θέση της περιοχής και οι ιστορικοί δρόμοι αποδεικνύουν ότι είναι απολύτως εφικτό να αποτελέσουν τα Γιάννενα ένα από τα κέντρα των Βαλκανίων. Η προγραμματισμένη εξωστρέφεια της πόλης αποτελεί μια βασική μας προτεραιότητα από την πρώτη ημέρα ανάληψης των καθηκόντων μας.

Δήμαρχος ή γιατρός; Ποια ιδιότητα σας αντιπροσωπεύει περισσότερο;

Πολίτης! Ενεργός πολίτης που πάντα θα ενδιαφέρεται και θα επιδιώκει το καλύτερο. Αυτό έκανα ως γιατρός, αυτό θέλω να κάνω και ως δήμαρχος.

Ποια είναι για τον Μωυσή Ελισάφ τα δικά του Ιωάννινα;

Είναι τα Γιάννενα που έχει περιγράψει ο σπουδαίος ποιητής και φίλος Μιχάλης Γκανάς. Γυάλινα και μαλαματένια. Είναι τα Γιάννενα που έρχονται από το παρελθόν, με την ιστορία και την πολιτιστική τους κληρονομιά, είναι τα σημερινά Γιάννενα, μια ζωντανή πόλη, μία από τις μεγαλύτερες πανεπιστημιούπολεις της χώρας, είναι τα Γιάννενα που θέλουμε να κληροδοτήσουμε στους επόμενους. Πιο όμορφα, πιο ανθρώπινα, πιο σύγχρονα.

ΠΗΓΗ: ιστοσελιδα.cohen.gr